

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

3. Aliæ quæstiones de Cardinalium potestate diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

rum, & successorem eius suum Vicarium in terra constituit, promittit se daturum potestatem ei, quem ipsi Ecclesia, vel alii ipsius Ecclesie nomine in Pontificem delegissent. Eligunt igitur Cardinales: sed potestatem Pontificiam non conferunt: confert autem Christus: ac propterea ei, quem in Pontificem elegerunt, adimere nequeant potestatem: sicut hæres qui tandem ex voluntate testatoris vni familiæ ex ipsius relinquere cogebatur, licet arbitratu suo posset vnum potius, quam alterum eligere, nihilominus quia eorum vnum eligere necessario debuit, electo nihil de suo dare iudicatur: nam quod reliquit, omnino reddere debuit: & beneficium illud primo testatori, non hæredi eligenti acceptum ferendum est. Sic etiam Cardinales iure cogunt vnum eligere in Pontificem, ac electo nihil de suo tribuunt, sed potius Christus per ipsos, dat electo potestatem, vbi vnus de pluribus, & incertis eligitur, quemadmodum etiam si mandato meo, vt certum aliquid à me relictum vni ex pluribus pauperibus, quem tu elegeris, conferatur, id à me, non à te eligente habere intelligitur electus. Eodem modo, qui eligunt Imperatorem, aut Regem, quamuis ipsi Imperatoriam, aut Regiam potestatem non habeant, electus tamen ab ipsis Imperator, aut Rex, habet eam ratione iuris, & legis, quo Electores vnum ex multis eligere cogebantur. Pari ratione, quis iure privilegii sibi ab Pontifice, vel Imperatore concessi, potest Doctores & milites creare, quamuis ipse nec miles, nec doctor sit.

Decimo quinto quaeritur, An Cardinalibus liceat viuentem Pontificem, de successore eligendo tractare absq; vlllo ipsius Pontificis consensu: nam certi iuris est id licitum esse nuda, & voluntate Pontificis adhuc viuentis, vt habetur in c. Si transitus, dist. 79. Respondeo, reum maiestatis esse eum, qui absq; Principis consensu de eius successore eligendo tractat. Bal. in l. quoniam liberi. C. de rest. vbi Innoc. c. 1. utiq; iure damnantur, qui agunt de loco, dignitate, & bonis Principis viuentis absq; eius consensu, eo quod inde nascitur occasio oprandæ, captandæ mortis, quam omnes leges, & iura detestantur, & damnant: præsertim cum inter Præfulem, & Ecclesiam spirituale coniugium contrahatur, ponaque grauissima sint in coniuges constituta, qui matrimonio adhuc constituto, de alio incundo coniugio tractant. Sanè extat Constitutio Pauli I V. quæ incipit, eam secundum Apostolum, edita contra eos, qui viuentem Romano Pontifice, & eodem incito, de alio Pontifice agunt eligendo, vbi Pontifex sic ait: Omnes, & singuli tam clerici, quam laici, seu viri, seu femina, qui per se, vel alios, nobis viuentibus, & inconsultis, verbis, vel scriptis, aut nunciis cum aliquo de futuro Pontifice eligendo hæcenus tractauerunt, vel tentauerunt, seu in posterum Romano Pontifice viuentem, & inconsulto tractabunt, vel tentabunt, quauis dignitate, honore, & excellentia præditi sint, etiam Cardinalatus honore, Ducali, Regali, vel Imperiali auctoritate præfulgunt: ipso iure, absque ulla ferenda sententia sint excommunicati: à qua excommunicatione per alium, quam per Romanum Pontificem, præterquam in mortis articulo, absolui non possint. Et incurrant priuationem cuiusvis dignitatus Ecclesiasticae, vel secularis, etiam Cardinalatus honore, vel Regali, aut Imperiali dignitatis, & cuiuscumque beneficii Ecclesiastici, regularis, vel secularis, & cuiuscumque annua pensionis, seu prouentus regni, vel domini, iure seu ali possit, & quorumcumque bonorum spirituum, & temporalium: Et eisdem poenæ subiecti sint ipso facto, qui per se, vel alium, auxilium, consilium, fauorem, vel operam, verbis, vel scriptis, re, aut factis, promissione, pollicitatione, susceptione, aut quouis alio modo, directe, vel indirecte, principaliter, vel incidentaliter præstiterint: Et quotquot in præmissis aliquo modo mediatores, nunciis, procuratores, seu extiterint, nisi per se, vel alium, cum primum commodo poterunt, id reuoluerint: huiusmodi enim etiam si complices fuerint, venia denabuntur. Anathematizentur etiam ipso iure subiecti eos, qui assensu remario afferuerint contenta in his literis iniusta, illicita, & vel aliqua existere, aut in toto, vel in parte non valere, seu ali-

quo tempore non valitura, aut à nobis fieri non potuisse, aut non debuisset. Hæc ibi Pontificia Constitutio.

C A P. III.

Alia quaestiones, de Cardinalium potestate diluuntur.

Primo quaeritur, Quid iuris, & potestatis habeat Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante? Nam videtur id posse, quod est iurisdictionis Pontificiæ, cetera enim inferiora Canonicorum Collegia post obitum sui Antistitis, Episcopali iurisdictione funguntur. c. Is, qui, de maior. c. obed. c. e. Cum olim, eodem titulo in sexto. Communis sententia receptum est, prædictum Cardinalium Collegium non posse præstare, quæ sunt Romano Pontifici reseruata, vt habetur in Clem. Ne Romani, §. Irritum, de elect. Nihilominus tamen Cardinales, causa schismatis tollendi, & sedandi, possunt Generale Concilium conuocare, c. si quis peccata, dist. 79. vnde tempore magni schismatis coactum est Generale Concilium Pisis. Deinde si quis à duabus partibus Cardinalium esset in Pontificem electus, & ab Vrbe mulum distaret, ne Ecclesia damnium pateretur, donec ipse electionem ratam haberet, possent Cardinales nonnulla negocia expedire. Ex quo fit, vt Collegium Cardinalium nequeat vllum Cardinalem creare, nec constitutiones, aut leges ferre, vel iura iam antea Pontificis auctoritate confirmata abrogare, vel aliqua ex parte mutare. Ac propterea si quæ sint leges aliquid de Romano Pontifice creando statuentes, eas ipsi Cardinales feruare coguntur. Obijcies: possunt id quod maius est, nimirum Pontificem creare: quidni illud quoq; quod minus est? Respondeo, in his, quæ sunt iurisdictionis, infirmum esse huiusmodi argumentum, quandoquæ id quod maius, & quod minus est, natura, & ratione distinguuntur. Liqueo etiam ex dictis, non posse Cardinales Legatum extra Curiam mittere, præsertim inuitum, nec Legatum à Pontifice ante missum reuocare: hæc enim, & alia similia Romano Pontifici reseruantur. Card. Alex. in Clem. Ne Romani, de elect. q. 2. Rogabis, cur Cardinalium Collegio tot, ac tanta denegentur, cum tamen Canonicorum Collegiis, quæ Episcopalis iurisdictionis sunt, concessa legamus? Respondeo, id merito factum esse, vt Cardinales Romani Pontificis electionem maturent, alioqui enim plura, & maxima damna, & mala crearentur Ecclesie.

Secundo quaeritur, Quid iuris, & potestatis habeant Cardinales, qui Episcopi non sunt, in Ecclesiis, quarum Titulos habent, & in Cappellis, ac reliquis Ecclesiis ipsorum titularis subiectas? Respondeo, eos habere iurisdictionem Episcopalem forensalem, Abbas, Felinus c. Butirus c. His qua. de Maiorit. c. 1. de Maiorit. c. obed. in sexto, Ludouicus Romanus cons. 498. c. Cardinalis Alban. de Cardin. q. 46. Mandosius in Regulam 7. Cancellaria q. 1. Ex quo fit, vt conferre queant omnia Beneficia, Canoniciatus, Præbendas, siue quælibet alia officia curam animarum habentia, siue non habentia. Nam Sixtus IV. amplissimum illis, ipse Felino in ca. His qua. de maior. c. obed. n. 1. privilegium concessit, vt conferre possint omnia beneficia, siue in Ecclesiis, quas, vel iure tituli, vel commendationis, vel administrationis habent: non obstantibus expectatiuis, vel reservationibus, nisi vacent in Curia: & summus Pontifex dictas Ecclesias, nisi expresso Cardinalis, ordinarii, vel commendatarii consensu conferre non debeat. Regula 7. Cancellaria habet: Item reseruat dispositioni suæ generaliter quoscumque Canoniciatus, & præbendas, ac dignitates personatus, & officia in Basilica Principis Apostolorum, & S. Iohannis Lateranensis, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, Ecclesiis, necnon ad collationem, promotionem, presentationem, seu quamuis aliam dispositionem S. R. E. Cardinalium à Romana Curia absentium ratione suorum Episcopatus, Cardinalatus, & in eorum Cardinalatibus Ecclesiis, ac Titulorum spectantia, quæ ad id absentia sua durauerit, Canoniciatus, & Præbendas, Dignitates, Personatus, Administrationes, Officia, ceteraque beneficia Ecclesiastica cum cura, vel sine cura, vacantia, & in antea va-

causa, tam in eadem Vrbe, quam in Ecclesiis, Ciuitatibus, & diocesis dictorum Episcopatum consistens, ac decernit, & iure communi summus Pontifex, quia est Vrbis Episcopus, habet potestatem conferendi omnia beneficia, quae sunt in Vrbe: sed concessit Cardinalibus conferendi beneficia suorum titulorum, praeterquam ius trium Ecclesiarum, quarum tres Cardinales sunt Archiepiscopi. Possunt item excommunicationis, suspensionis, & interdicti poenas irrogare, *Abbas, in c. his, qua. de maioris. & obed. Possunt Pontificis insignibus vii. Hostiens. & Ioan. Andreas in cap. 1. de supplen. pralac. negligen. & benedicendi solemnem ritum more Episcoporum exercere. Hostiens. & Ioannes Andreas, loco citato.*

Quaerit aliquis, An Cardinales habeant potestatem Ordinis in eisdem Ecclesiis? Fuere qui dixerint, Cardinales Presbyteros, & Diaconos, etiam si Episcopi non sint, posse ea quae sunt Ordinis, & quae praestant Abbates Episcopo inferiores: ita ut conferre queant Primam Clericorum tonsuram, & Quatuor Mores Ordines his, qui sunt ipsorum Ecclesiarum subiecti, ac proinde posse etiam eos vi Episcoporum insignibus. Alii vero quos sequitur Anastasius German. in tract. de indal. Cardin. §. Tam ratione, nu. 20. & seqq. negant eos posse, quae sunt Ordinis: bene tamen, quae sunt iurisdictionis. Certe iure communi non possunt: consuetudine tamen, aut privilegio, an potunt, ipsorum est videndum, an id privilegium habeant, & an talis consuetudo sit. Testatur itidem Mandosius in Regularum 7. Cancellaria, q. 2. n. 7. in Ecclesiis suorum titulorum eos, non tantam iurisdictionem habere, ut possint causas criminales, vel civiles cognoscere, ac iudicare, nisi privilegium Pontificis id faciant. Eodem quoque teste ibid. n. 10. in Monachos, qui in ipsorum titulis commorantur, non habent iurisdictionem in ijs, quae pertinent ad eorum Religiosam disciplinam, & Monasticum institutum ob eius honorem & cultum.

Tertio quaeritur, An Cardinales commorari, & residere debeant in ijs Ecclesiis, quarum sunt Episcopi, & curam internam & externam animarum habent? Duae sunt opiniones, Vna earum negat, ob id, quod Cardinalium sit Romano Pontifici assidere, cuius sunt adiutores, consilarii, & socii. Deinde qui Romano Pontifici inferiunt, non videntur à suis Ecclesiis abesse. Nam Romanam Ecclesiam, quae est omnium mater, & caput, suo consilio, labore, industria, & opera iuuant: ac proinde ceteris etiam Ecclesiis inferiunt. Sic Oldradus conf. 48. Ioannes Andreas: in c. Ecclesia vestra, 2. de elect. & in additionib. ad speculatore, tit. de Legatis. Hosti. Butr. in c. citato, Ecclesia vestra. Innocent. in c. iam dudum, de praebe. Laobac. li. 1. de consil. fol. 37. Andreas Siculus tract. de Cardin. q. vii. Martinus Laurentis, de Card. p. 2. q. 42. & 44. affirmantes hanc fuisse communem omnium Iuriconsultorum sententiam.

Alter opinio affirmat, eos residere oportere, in his est Panormitanus in c. Bona memoria, de postulat. & c. ex gestis. de Cler. non resident. & c. Ecclesia vestra, n. 15. de elect. quamuis quidam eius sententiam non recipiant, assertentes eam ita sensisse, quod ad Cardinalis honorem, & dignitatem, ad quam aspirabat, euectus non fuerit. Abbas sententiam sequitur Ioannes Imola in c. praedicta, Ecclesia vestra, & Felinus in c. Nonnulli, n. 65. de rescri. Sic etiam inter Theologos sententia Caiet. 2. q. 185. art. Soc. lib. 10. de iust. q. 3. art. 4. Cui & plurimum fauet, quod Synodus Trid. Sess. 23. c. 1. de reformat. decreuit his verbis: *Declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis quibuscunque nomine. Et titulo Praefectos, etiam sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia residentiam, ubi iniuncto sibi officio defungi tenentur: neque abesse posse, nisi ex causis, & modis infra scriptis. Haec ibi.*

Vnde post Concilium Trid. prima sententia, quamuis multorum Auctorum iudicio confirmata fuerit defendi non potest.

Quod autem Romano Pontifici Cardinales assideant,

& communi totius Ecclesiae bono operam dent, iustam praebet causam, ut ipsius Romani Pontificis indulgentia à suis Ecclesiis ab sint: non autem eo praecise, quo Cardinales sunt, à residendi lege, & praeccepto liberantur. Et quia Auctores primae sententiae videbant passim singulos Cardinales à suis Ecclesiis Cathedralibus abesse, quia Curia Romana sine Summi Pontificis consensu recedere nequeunt, ideo occasionem sumpserunt opinandi, eos residendi legibus non teneri: sed dicendum est, eos Pontificia indulgentia ab his legibus solui. Nam ipsum Concilium Trid. loco citato, definit iustas causas esse, ut Episcopi ab sint à suis Ecclesiis ob Christianam charitatem, vigentem necessitatem, debitam obedientiam, euentem Ecclesiae, vel Reipublicae utilitatem. Hinc est, ut cum Episcopus in Cardinalem eligitur, ille vel Episcopatum deponat, & cum incipiat iure perpetuae administrationis, vel commendationis habere, vel Pontificia indulgentia à residendi lege soluantur.

Solent itidem Cardinalibus Episcopatus conferri, sed vel commendati, vel iure administrationis perpetuae dati: vel certe Pontificis concessu ipsi Cardinales ab omni residendi lege soluantur: neque enim licet ipsi Cardinalibus priuata auctoritate ab Vrbe discedere.

Quaerit, An Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum commorari, & residere debeant? Respondeo, debere, nam Leo Quartus, ut habetur in cap. Ex gestis, de Cleric. non residentibus Anastasium Presbyterum Cardinalem S. Marcelli, ab Officio, & dignitate amouit, eo quod per annos quinque Ecclesiam suam deseruisset, contra Canonum institutionem.

Quarto quaeritur, An Cardinales eo ipso, quo Cardinalium numero ascripti sunt, ab aliis legibus soluantur, quibus cautum est, ac quis duo, aut plura beneficia simul habeat. *c. de multa, de praebe. Extrauag. Execrabilis, de praebe. Duae quoque sunt opiniones: Prima, eos esse hisce legibus solutos affirmat: quam opinionem Hostiensis in c. Ecclesia vestra 2. de elect. Ioan. Andreas, Butrius ibidem, Andreas Siculus in c. Bona memoria 1. de postulat. Item Martinus Laurentis in tract. de Cardin. 2. par. q. 42. Barbot. de praefat. Card. q. 2. tunc, ac probant ex eo, quod cum Cardinales generali Ecclesiae deseruiunt, cuiuslibet etiam deseruire intelliguntur: ac proinde rationes & causae, quibus Canones, & iura prohibent, quo minus quis plura beneficia possideat, ad Cardinales trahi, & protendi nequaquam videntur. Est enim id legibus interdictum, tum ne aliquis plura munerat, & officia praestet, cum certe plura vnus obire simul non possit: tum ne quis operatiorum plurimorum sibi stipendia vendiderit. Haec, inquit illi, in Cardinalibus locum non habent, qui Romano Pontificem totius Ecclesiae, quae est omnium ecclesiarum mater & magistra, pastorem suo consilio, industria, & opera iuuant: ac proinde cuiuslibet Ecclesiae commodis praesunt & consulunt.*

Secunda sententia docet, eos hisce legibus, sicut & alios comprehendere. Sic Abbas in c. Bona memoria 1. de postulat. c. ex gestis, de Cleric. non resid. c. Ecclesia vestra 2. de elect. & Ioan. Imola, & Felinus locis citatis. Haec mihi magis probatur: nisi quod in Cardinalibus iusta subest causa, ut Romani Pontificis indulgentia ab huiusmodi legibus soluti plura Ecclesiastica beneficia consequantur. Nam, ut habetur in extrauag. Execrabilis, de praebe. inter Extrauagantes Tenenti 22. Cardinalibus conceditur, ut plura beneficia simul habeant. Itē, ut in c. de multa, de praebe. dicitur: *iusta causa est ad plura beneficia possidenda: si quis sit doctrina, fama, industria, & prudentia clarus: neque opera diligentia maxime utilis esse credatur.* [Ecclesia enim talibus vitis indigere videtur, & ob id eis multa posse concedi, constat, quae ceteris merito denegantur, ut insinuat tex. in c. Cum ex eo, de elect. in 6. Nam idcirco egregis strenuisq; militibus, & ducebus maiora stipendia, & praemia tribuuntur: praesertim cum ob splendorem, & excellentiam personarum à rigore legum recedi possit. *l. Ad bestias ff. de poenis, & Cardinales honoris, amplitudinis, & dignitatis auctoritate praesent.*

511

Quinto queritur, An in eo, qui ad Presbyteri, vel Diaconi Cardinalis dignitatem euehitur, priora quae obrinebat beneficia ipso iure vacent? Communis sententia receptum est, non vacare. *Id docent Hostiensis, Ioan. Andr. Ancharanus & alii in c. Ecclesia vestra, 2. de elect. Cardin. Albanus q. 42. de Cardin. in privilegio vigesimo.* Quidam tamen inter quos est Abbas in eo capite, Ecclesia vestra, sentiunt iure communi beneficia, in quibus Clericus residere debet, vacare: at vsu & consuetudine Curiae, licite à Cardinalibus Presbyteris, vel Diaconis retinere, quod certe ex ijs quae diximus, colligi videtur. Nam Cardinales, siue Episcopi, siue Presbyteri, siue Diaconi in iuis ecclesiis, quibus praesentantur, iuri dictionem, ac proinde curam animarum fontem habent, ergo in ijs commorari, ac residere communi iure coguntur. Deinde, quia comprehenduntur ijs legibus, quibus cauetur, ne quis plura beneficia possideat. Sed tamen testibus Cardin. Albano *questione curata, Firm. in tract. de Episcop. 1. part. lib. 2. quest. 21. versic. Ad Cardinalitatem.* Martino Laudenti *tract. de Cardinal. quastione quadragesima prima,* in more positum est, vt Cardinal. Presbyteri, vel Diaconi priora beneficia retineant, quoniam generali Ecclesiae deseruiunt, & iustam absentiam habent excommunicationem, ac proinde iacta Rom. Pont. indulgentia privilegio donati censentur, ne priora, quae habebant beneficia, amittant.

Sexto queritur, Quid iuris & potestatis habeant Cardinales in testamento faciendo? *De hac quastione Cardin. Albanus tract. de Cardin. q. 48.* Respondeo, distinguendo: aut Cardinalis est ab omni Religione prof. sione & regula solutus, aut adstrictus. Si adstrictus, quicquid acquirat, videtur in rem ipsius ecclesiae transire, vt docet Abbas in c. 1. de testam. & ob id testari iure non potest, poterit tamen Rom. Pont. consensu. Si solutus, potest testari de bonis, quae sui patrimonii iure possidet, aut de bonis propria pecunia partis, aut suo labore, opera, & industria acquisitis: aut causa legationis, vel cuiuslibet alterius muneris, & officii, quod aliqui saeculares obire consueverunt, aut de illis, quae quatenus est Clericus, suo tamen labore comparauit. *Hac omnia colliguntur ex c. Relatum 2. de testam. c. Placuit 12. quast. 2. c. Cum esset de testam. c. Quae vos, eod. tit.* Non autem testari Cardinalis potest de ijs bonis, quae ratione dignitatis, Ecclesiae, cuius est Cardinalis, Episcopus, Presbyter, vel Diaconus, aut Beneficiarius lucrificet, vt est communis omnium opinio. *Hostiensis, Ioan. Andr. Pa. nominant. Butrii, Ancharani in c. Cum in officio. de testam. c. Quae nos, eod. tit. Barbat. in tract. de Praesent. Card. q. 3. cap. 4.* Quare necessarius est Romani Pontificis assensus, vt testamentum de hisce bonis, sit ratum, & firmum: & vt licite fiat.

Sed illud in quastione est, An possint Cardinales testari de ijs bonis, quae quotannis percipere consueverunt ratione Cardinalitii galici? *Barbat. lib. praefato negat: ac Socin. Consil. 91. lib. 3. quem sequitur Cardin. Alban. q. 15. affirmat: quis hae bona Cardinalibus non dantur ratione ecclesiae, vel beneficii ecclesiastici, cui praesunt, sed simpliciter ratione muneris, & officii, quo apud Romanum Pontificem funguntur. In hoc tamen consuetudini Curiae Romanae stare debemus.*

Septimo queritur, Quando Cardinali facultas conceditur, an testari debeat, si iura solemnibus formula iuris Ciuilibus, an tantum iuris Canonici? Respondeo, quidquid dicat *Barbat. de Praesent. Cardinal. quastione quarta, numero primo,* facultatem intelligi, vt testari queat, seruatis, quae Canonico iure, non Ciuili praescribuntur. Et quia ius Canonium, vt patet ex c. Cum esset, & cap. Relatum. de testam. solum requirit duos, aut tres testes, ideo testamentum subsistit factum à Cardinali duobus, aut tribus testibus adhibitis: quamuis iure Ciuili septem requirantur: testamenta Cardinalium Romani Pontificis consensu facta iuxta Canones, non leges ciuiles metiri debemus.

Octauo queritur, An si à pontifice data sit Cardinali testandi facultas, testamentum ab eo ante factum con-

firmetur? *Paulus Cast. quem cit. Alban. de Cardin. q. 48. docet absolute concessa potestate confectum prius testamentum roborari, idque colligit ex l. si quis filio. §. Irritum. ff. de iust. testam. vbi Iurisconsultus ait: Si damnato ad mortem, qui testamentum faciendi facultatem amiserat, testandi potestas detur, testamentum ab eo antea conditum valere. At Socinus ibi Paulum refutat, quoniam testamentum, de quo loquitur ibi Iurisc. ultus, fuerat ab eo factum, qui tempore testamenti confecti testari poterat: at secus est in Cardinali, qui eo tempore, quo testamentum fecerat, testandi potestatem non habebat: quod autem initio non voluit, tractu temporis vires habere non incipit, vt colligitur ex leg. Posthumus. ff. De iust. testam. sic etiam contra Paulum sentit Iason. in l. Quomodo. nu. 21. ff. de sumi. Alii vero ita distinguunt: Aut Pontifex, cum facultatem concessit, testamentum esse iam factum ignorauit, & illud conualescit, aut secus, & illud non confirmatur. Mihi opinio Socini, & Iasonis contra Paulum magis probatur, quoniam verba, quibus facultas testandi conceditur, futuri temporis sunt, non ergo ad testamentum ante iam factum porriguntur, & ita in Romana Rota iudicatum fuisse, testatur Caputaquen. decis. 258. part. 3. vt refert Anastasus German. de Indulgen. Cardinal. §. quod tu Romanam num. 35.*

Nono queritur, An data facultas vim, & locum habeat, si in publicas tabulas Apostolicae Camerae relata non sit? Respondeo, minime, quoniam extat Pontificia constitutio à Pio IV. edita, quae incipit, *Ingenis*, & est ordine 13. in qua generatim praecipit, vt impetrantes privilegia, & quascunque facultates à Pontifice Romano, continentur aliquid, quod Camerae Apostolicae interfit, intra tres menses, eas in publicas tabulas Camerae Apostolicae referendas curent, etiam si Cardinales sint, alioquin nullius momenti & firmamenti in iudicio, vel extra sint.

Decimo queritur, an facultas data finiat per primu testamentum? *Decius consil. 402. & consil. 512.* sentit eam per primum testamentum extingui: ac proinde Cardinalem semel tantum testari posse, nec amplius ei testamentum mutare licere: quoniam huiusmodi facultas odiosa est, ac propterea restringenda. Id colligit à simili: facultas enim publice proscripito data in Vrbem veniendi, intelligitur concessa, vt semel tantummodo veniat. Partitione data facultas alicui, vt in Coenobium Sacrarum Virgum ingredi possit, intelligitur concessa, vt semel tantum introeat. *Sic etiam Socin. l. unior. consil. 89. lib. 1. quae opinionem sequutus est Coar. in c. Cum in officio, de testam. nu. 8. qui post primam, & secundam sui operis editionem contrarium sentit. Cum Decio sentit Redoanus, tract. de spoliis Ecclesiasticis. q. 7. versic. Et ista gratia, sui licentia.* Sed verior est eorum sententia, qui sentiunt facultatem testandi per primum testamentum non desinere. *Ioan. Andreas, Dominicus, & alii in c. Non potest §. Illud. De Praeben. in sexto. Sic Tirag. in l. Boues §. hoc sermone. l. unior. 27. ff. de verbor. signif. post Baldum in c. 1. in principio. vers. deinde quare pone quod Princeps, tit. de pace Constantiae.* Sic etiam in Rota Romana definitum est, p. 1. dec. 47. nam idem iuris non est de testamento, quod de aliis, quae Decius in medium produxit: nam testamentum non nisi morte testatoris confirmatur, & hominis voluntas vltima non est ante extremum vitae tempus, vt caetera primo acta perficiuntur.

Vndecimo queritur, an valere queat consuetudo dans Cardinalibus testandi facultatem? *Innocentius in capit. Cum in officio de testam. generatim concedit eiusmodi consuetudinem in Clericis Beneficiariis ratam, & firmam esse, quoniam est solum iuri Canonico, non diuino, aut naturae contraria. At Hostiensis, Ioan. And. eos. cap. Ad haec, de testam. negant consuetudinem vim & locum habere, quia Ecclesiae detrimentum, & damnum inferret, & talis consuetudo iure ipso damnatur, cap. 1. De consuetu. Abbas ca. Cum in officio, De testam. distinguit: aut consuetudo dat potestatem testandi in rebus mobilibus, & modicis, &*

Azor. Instit. Moral. Pars 2.

Y 3

haec

hæc valet: aut de immobilibus, vel mobilibus, quidem, sed magnis, & hæc vim, & locum habere non potest, quoniam esset oneri, & damno Ecclesie. Item docet generatim valere consuetudinem dante Canonico facultate testandi, de fructibus ex beneficio capiendis, anno post obitum sequenti: *quoniam hæc, inquit, consuetudo potius succedat, quam Ecclesia vocet.*

Duodecimo quaeritur, An possit Pontifex Cardinali facultate concedere testandi simpliciter in quolibet vsus, quos ipse voluerit? Quidam negant eam facultate dari posse, nisi in pios vsus, propterea quod Ecclesie bona, non nisi in pios vsus impendi queant, cum ad vsus ecclesie, & ad pauperes eorum modo sustentandos instituta esse videantur. Sic Barba in tract. de Praest. Card. par. 1. q. 4. Nauar. in Libel. de Reudibus Ecclesie q. 3. Sed probabilior est eorum opinio, qui sentent. posse eum Pontificem concedere in quolibet vsus, dum modo liciti sint, & honesti, non vani, vel inutiles, vel sordidi. Nam Pontifex ea sic concedere consuevit. Nec enim dicit: Damus tibi facultatem testandi in pios vsus: sed simpliciter, *in quocumque vsus quos tu ipse malueris.*

Tertio decimo quaeritur, An Constitutio pontificia generatim lata teneat ipsos quos, Romanae ecclesie Cardinalis? Hanc quaestionem nos supra p. 1. l. 5. c. 11. q. 5. diluimus.

Decimo quarto quaeritur, Quenam aetas, quæ rerum scientia, & cognitio, quæ vitæ, & morum probitas, & Quinam ecclesiasticæ ordines, qui Natales in Cardinalibus requirantur? De his suo ordine dicemus, inferius li. 6. cap. 5. n. 14. & in 6. eiusdem lib. quest. 10. & c. 7. q. 18. ad finem, & cap. 8. q. 1. 1.

Decimo quinto quaeritur, An Cardinalis possit in Episcopum eligi, an solum postulari? Hanc quaestionem tractauit Panormitanus in c. Ecclesia vestra 2. de elect. nu. 15. vbi duas proponit sententias: Vnam Hostiensis, qui sentit non posse eligi, sed postulari, sicut nec Episcopus potest eligi, sed solum postulari, cap. vltim. de Postulat. eo quod sicut Episcopus est suæ Ecclesie adstrictus, sic Cardinalis est Ecclesie Romanæ alligatus. Item, quia Cardinalis sine consensu Papæ nequit a Curia Romana abesse. Insuper in c. Bona memoria 1. de Postulat. Pralat. dicitur, Clericis Rauenantensis Ecclesie: *Quidam vestrum Sanctæ Prædix Presbyterium Cardinale, quidam vero Imolensem Episcopum postulerunt.* Vbi sicut Episcopus Imolensis sui postulatus, non electus, in Prælaturam Ecclesie Rauenantensis, sic etiam Presbyter Cardinalis Sanctæ Prædix fuit postulatus, non electus. Vltimo quia Cardinalis est Episcopo superior, & maior dignitate, & officio.

At Panormitanus loco citato, secutus Abbate[m] antiquum, & Aegidium, censet Cardinalem Presbyterum, vel Diaconum posse eligi in Episcopum, non solum postulari. Sic etiam Ioan. Andr. in cap. Ecclesia vestra citato. Panormitanus id probat, quia in c. Ecclesia vers. 6. de elect. dicitur de quibusdam Canonicis, eos elegisse in Prælaturam Presbyterum Cardinalem Canonicum. Deinde, quia aliud est de Episcopo, aliud de Cardinali, quoniam inter Episcopum, & eam Ecclesiam est contractum matrimonium spirituale, cap. Inter corporalia, de translatione, & ideo Episcopus postulari quidem potest ad aliam Ecclesiam, eligi tamen non potest: Sed Cardinalis, Ecclesie sponsus non est. Nec obstat, quod à Curia Romana sine facultate Papæ recedere nequit: quia etiam Abbas à Monasterio exire non potest, sine sui superioris consensu, & tamen potest eligi in Episcopum. Nec itidem impedit, quod Cardinalis sit Episcopo maior officio, & dignitate: quia Episcopus ideo nequit eligi ad aliam Ecclesiam, quoniam est suæ Ecclesie sponsus, Cardinalis non item. Zarabilla in prædicto c. Ecclesia vestra, dicit: *Olim cum Episcopus erat dignitate Cardinali superior, poterat Cardinales in Episcopum eligere: nunc quia Cardinalis est dignitate maior Episcopo, nequit eligi, sed postulari.*

Meo iudicio opinio Hostiensis est verior: quia in capitulo, Bonæ memoriæ, primo de postulatione Prælatorum Presbyter Cardinalis Sanctæ Prædix postulari, non eli-

gitur. Nec obstat, quod in ea Ecclesia vestra 2. de elect. Cardinalis Canonicus eligitur, non postulari: is enim erat Canonicus, & vt Canonicus fuit electus in Episcopum, vel non erat ille Sanctæ Romanæ Ecclesie Card. sed Canonicus Cardinalis, id est, principalis inter Canonicos illius Ecclesie.

Decimo sexto, quaeritur, Quinam Cardinalis, in foro poenitentiae sua peccata confiteri debeat? Sotus in 4. distin. 18. q. 4. art. 2. versic. Cardinales. Respondet sic: *Cardinales non Episcopi, præter Legatos, non eo fruantur privilegio, quo Episcopi, vt Confessarium scilicet eligere sibi queant, quia ipsi non sunt Prælati, sed tam consuetudine non subdantur Episcopi in foro poenitentiae, sed immediate Papæ, & sunt tanquam Ordinarii suorum Commensalium. Sicille.*

Hostiensis in sum. de Poenitentia, & remissione. §. Cui confitendum, versic. Cui Cardinalis, postquam varias sententias retulit, tandem concludit. Episcopi Cardinales sibi idoneum Confessarium eligere posse, in extra id quod habetur in capitulo. Ne pro dilatione. De Poenitentia, & remissione, quia Episcopi sunt. Cardinales itidem causa legationis abentes possunt etiam eligere Confessarium idoneum iuxta capitulum. Ne pro dilatione, quia Prælati sunt, & exempti. Cardinales non Episcopi, dum videlicet Romæ commorantur, alicui ex poenitentiaris Papæ confiteri debent; quia sunt Papæ proximi subiecti. Tutius tamen arbitrat, si à Papa eligendi Confessarium facultatem impetrarent, eo quod Cardinales Papæ immediate subiecti sunt. Sic etiam cum Hostiensis censet Siluast. Confessor, x. q. 1. Tabien. Absolutio, l. 1. n. 37. & Armill. Absolutio n. 14. Cardinalis Alba, q. 49. Hoc locum habebant ante Concilium Tridentinum. Nunc vero Cardinales, qui nec sunt Episcopi, nec Legati, confiteri debent vni ex approbatis ab Episcopo proprio Confessariis, quia si approbatus non est, non reputatur idoneus ad audiendas confessiones.

Quæres, An Cardinales Episcopi, & qui Legationis causa abentes ab Vrbe sunt, possint eligere sibi Confessarium eum, qui ab Episcopis propterea approbatus non sit? Meo iudicio non possunt; nam Concilium Tridentinum, Sessione 23. ca. 15. de Reformatione statuit: nullum, etiam Regularem posse confessiones secularium audire, etiam Sacerdotum, nec idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut alias idoneus iudicetur: ergo post Concilium nullus reputatur idoneus Confessarius, nisi fuerit ab Episcopis approbatus: debent Cardinales debent eligere eum, qui sit idoneus: ergo vni ex approbatis confiteri debent.

Nec obstat, id quod habetur in cap. vltimo, de Poenitentia & remissione, vbi datur facultas Prælati exempti, qui possint eligere sibi Confessarium, & discretum, quem ipsi maluerint: quoniam id locum habebat ante Concilium Tridentinum, nunc non item.

Dices, Non est verisimile, prædicto Concilii Tridentini Decreto derogatum fuisse privilegio, quod erat concessum iure communi Prælati in c. vit. de Poenit. quia in eo Decreto, solum dicitur nullum reputari debere idoneum Confessarium ad audiendas confessiones secularium, etiam Sacerdotum: at nomine Sacerdotum non videntur intelligi Episcopi, sed simplices Sacerdotes: nam in poenis, & odus non comprehenduntur Sacerdotes dignitate præditi simpliciter appellatione Sacerdotum. Item Episcoporum est approbare Confessarios: ergo non est probabile Concilium Tridentinum sustulisse Episcopis privilegium eligendi Confessarium arbitrato suo: nam maius quid est approbare Confessarios, quam habere facultatem liberam eligendi Confessarium. Item in Decreto Concilii Tridentini videntur solum abrogari Confessariorum facultates, non Prælatorum. Respondeo: quidquid prædicta argumenta concludant, in Declarationibus à Cardinalibus editis super Concilium Tridentinum haberi, consultum de hac re Gregorium XIII. respondisse, potius esse in hærendum verbis Concilii Tridentini, quam Episcopis.

Decimo septimo quaeritur, An Cardinales tuta conscientia tacere queant, quando in consistorio aliquid contra utilitatem, & decus ecclesiae proponitur, siue in consistorio em deservit? *De hac questione Cardinal. Albanus de Cardinalibus quaest. 10.* Respondet, distinguendo: Aut certo, & evidenter est contra commune ecclesiae bonum, & tunc tuta conscientia, tacere veritatem Cardinalis non potest, quamvis sibi odium patiat: aut res dubia est, & tunc si maiori Cardinalium parti contraria sententia placuisset, & nihil profuturam suam sententiam Cardinalis certo, & manifesto, aut saltem bona fide intelligat, tuta conscientia contrariae maioris partis sententiae adherere potest: tunc enim non videtur errare: & in odium aliorum incidere, aut imprudens haberetur. Item suo suffragio nihil profus Cardinalis efficeret: & in dubiis prudenter aliorum consilium sequimur.

Decimo octavo quaeritur, Quis insignia Cardinalitiae instruit? Innocentius Quartus, in Perigilio Natalis Domini, anno salutis humanae 1244. Lugduni in concilio Generali 13. Cardinalibus viris excellentissimis creatis, eius Ordinis insignibus proprium insignem, pileum rubrum dedit. Auctor est Martinus, qui in eo tempore vixit, in huius Pontificis vita: quo significabatur, eos etiam caput suum, si opus esset, pro ecclesiastica libertate tuenda offerre debere, & praesertim eo tempore, quo Romana Ecclesia à Federico II Imperatore vehementer oppugnabatur. Paulus I. publico Decreto precepit, proposita poena, ne quisquam pileum rubrum, praeter Cardinales gestaret. Quibus etiam primo sui pontificatus anno pannum coccinei coloris dono dedit, quo equos, vel mulas ornarent, cum equitarent, voluit praeterea decretum edere, ut galeri Cardinalium ex serico coccineo fierent. Sed id quo minus decerneretur, vetere illi, qui bene sentientes diminuentiam ecclesiae pompam, non augendam cum detrimento Christianae religionis praedicabant.

Decimo nono quaeritur, An sine Cardinalium consilio possit Romanus Pontifex ardua ecclesiae negotia tractare, expedire, atque conficere? cuiusmodi sunt creare Cardinales, Episcopos transferre, generalem legem promulgare, feuda magna concedere, Legatum à latere mittere ad provinciam, vel Regem, vel principem, bellum indicare, alienare res pretiosas ecclesiae. *De hac questione Cardinal. Albanus tractat. de Cardinalibus, q. 39.* Multi pontifici iuris Interpretes senserunt, id non posse facere summum pontificem sine consensu cardinalium. Sic Ioan. Monachus in e. Super eo. de Heretic. in sexto, Cardinalis in consilio 150. & in Repetit. super cap. Perpendimus, de sententia excommunic. & in cap. Litter. de electio. Archidiacon. in cap. Sicus quidam, vigesima quinta quaestio prima, & in c. Cum Redemptor, 11. quaestio. 1. Baldus in l. cum multa. C. de bonis, qua liberis, Iason in l. placet. C. de sacrosanctis Ecclesiis, Aretinus in l. 2. ff. Solutio matrimonii. Felinus sibi contrarius in e. vit. §. 1. de officio iudic. delegat. Unde Martin. Laud. tractat. de Cardinalibus, 1. quaestio. 2. & Barbatius tractat. De praesentia Cardinalium, & consil. 40. volum. 4. aiunt collegium cardinalium quasi possessionem habere, ne sine eorum consensu ardua negotia expediat Romanus pontifex.

Communis, & vera sententia est, ut testatur Cardinalis Albanus loco citato, absolute & simpliciter posse pontificem negotia ardua expedire sine Cardinalium consensu: habet enim suam potestatem, & iurisdictionem proxime à Christo Domino, non ab homine: adhibet ad sua consilia Cardinales, sed non eget ipsorum consensu, ut ratum sit, & firmum, quod facit.

Vigesimo quaeritur, Cardinales quot gaudeant privilegii? Quidam vsque ad ducenta privilegia percensent; Alii vero multa pauciora. Nobis satis erit, insigniora, & vsu recepta numerare.

Primum est: Si damnatus ad patibulum duceretur, & Cardinali obuiam factus, ab eo veste, aut pileo tegeretur, liber euaderet. Hoc privilegium consuetudine introductum est. *Cardinalis Albanus q. 42. ex Abbate, Baldo, Paulo,*

Saliceto, Felino, quamvis Antonius Corsetus in singul. verbo Cardinalis hanc consuetudinem improbet, quippe qua homines ad facinus audaciores redderentur, & maleficia manerent impunita.

Secundum: Cardinales in testamento condendo militum privilegium habent: non enim tenentur legibus Civilibus, quibus in testamentis sollemnibus quaedam formula iuris requiritur. *Abbas, quaest. 42. ex Bal. Socino.*

Tertium: A sententia toto Cardinalium consensu data, minime appellatur. *Alban. q. 42. ex c. ecclesia habet Senatum 16. q. 1.*

Quartum: Qui Cardinales offendunt, puniuntur tanquam laesae maiestatis rei, eo quod sunt ipsius Romani Pontificis velut partes, & membra. *Felini, de panis.*

Quintum: Cardinali asserenti se Romani pontificis Legatum esse extra curiam, fides habetur: eo quod sine legatione Cardinales extra curiam ire non solent. *Card. Alban. quaest. 41. ex Ioan. Andr. Baldo, Abbate.*

Sextum: Cardinali sibi aliquid viuae vocis oraculo demandatum esse creditur. Similiter in causa Cardinalis commissis, ac demandatis eius dicto fides habetur. *Cardin. Alban. eadem quaest. 42. ex Ludo. Baldo, Saliceto.*

Septimum: Cardinales Episcopos Romanus pontifex fratres appellat, tanquam in munere, & officio episcopali adiutores: Ceterum Diaconos Cardinales filios vocat, non fratres, quia non sunt Coepiscopi; at vero cum eos cum episcopis Cardinalibus coniunctos appellat, fratres omnes simul compellere consuevit: ei enim omnes asserunt, sicut Canonici suo Episcopo. *Gloss. in c. 1. in verbo, Fratres, de renunciat. in 6. & Gloss. in Extravaug. Execrabilis, in verbo. Cum fratribus de praben. inter Extravaug. Ioan. 22. Cardin. Alban. de Cardin. q. 5.*

Octauum: Quamvis Romani pontificis Vicarius in Vrbe plena iurisdictione fungatur; attamen qui sunt Cardinalibus subiecti, à suis Vicariis iudicantur, & ad eos remitti debent. *Card. Alban. q. 42. in privileg. 15.*

Nonum: Cardinalibus indigentibus, debet summus Pontifex subvenire: caput enim suis membris indigentibus succurrit. *Cardin. Alban. quaest. 42. in privileg.*

Decimum: Soli Cardinales Legati à latere nuncupantur extra curiam missi. *Alban. quaest. 42. in privilegio 22. & 23.*

Vndecimum: Is, qui ad Cardinalis dignitatem euehitur, eo ipso ab omni patria potestate liberatur. *Glossa in Extravaug. Execrabilis, de praben. inter Extravaug. Ioan. 22.*

Duodecimum: Cardinales sententia suspensionis, vel interdicti in diplomate pontificio, vel Motu proprio, mandato, vel constitutione generaliter promulgata, minime afficiuntur, nisi specialis eorum mentio facta sit. *Alban. quaest. 42. privileg. 31. ex Ioan. Andrea.*

Decimum tertium: Cardinales dicuntur Ecclesiae Senatores; ac proinde Illustres personae censentur. Episcopi enim ac ceteri, Clarissimi vocantur. *Alban. quaest. 22. in privileg. 35. & 36.*

C A P. IV.

De summo Pontifice Romano.

Primum quaeri solet, Vndenam summus Romanus Pontifex dictus sit Papa? Nonnulli putarunt, hoc nomen Papa, esse ex duobus Latinis nominibus conflatum, ut idem sit Papa, qui pater patrum, & Romano Pontifici tantummodo esse tributum, quod is sit pater patrum, quia est omnium Episcoporum, Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum honore, dignitate, auctoritate, & iurisdictione primus. Mihi vero probabilius videtur, quod alii prodiderunt, hoc nomen pater patrum, tribui quidem Romano pontifici, ut totius Catholicae ecclesiae praesuli, siue patri; nihilominus tamen ab ea nomen Papae esse diuersum. Extat enim ex concilio provinciali Epiti coactio, quod manuscriptum in Bibliotheca Vaticana seruat, Epistola ad Hormisdam Papam scripta, cuius est inscri-